

NOTAT

- magasin om demokrati og Europa

Ungarn:

Demokrati og
superflertal

Hunnerkongens
børnebørn

Interview
med Nyrup

Romaterror

Medielovgivning

Så blev der
mere stille

Indhold

- 3 Ungarn i EU's søgelys
- 4 Kan Ungarn selv?
- 5 Interview med Nyrup
- 6 Hunnerkongens børnebørn
- 7 Udstødte / Roma-terror 2011
- 8 Ungarns historie
- 9 Superflertal
- 10 Det bedste ved EU
- 12 Medielovgivning
- 14 MEP Messerschmidt
- 14 Skovmands Notater
- 15 Så blev der stille
- 16 Orbán Viktor

Leder

Demokratiet og Ungarn

FORFATTEREN og historikeren Palle Lauring sagde engang: »Hvis EU er en union af demokratiske lande, hvad gør man så, hvis et af landene ikke længere er demokratisk?«

Det er det spørgsmål, vi forsøger at belyse denne gang med Ungarn som aktuel case.

Ungarn blev et af finanskrisens første ofre efter Lehman Brothers' krak i 2008 – og et af første lande i Europa, der har oplevet den kombination af kapitalindsprøjtning og krav om strukturreform, som også grækerne slås med i dag.

VED DET EFTERFØLGENDE VALG i 2010 rykkede flertallet fra socialdemokraterne til den nationalistiske højrefløjspolitiker Viktor Orbán. Hans konservative parti Fidesz fik en jordskredssejr og vandt to tredjedele flertal i Parlamentet – nok til at gennemføre en ny grundlov uden hensyn til oppositionen plus et antal "kardinallove", der sikrer Fidesz' magt over centrale samfundsfunktioner langt, langt ud i fremtiden.

Regeringen har sat voldsomt ind på kulturkampen og en styring af kunst og medier. Samtidig ser den gennem fingre med støvletrampende højrefløjsgupper. Som man kan læse inde i bladet, fik ikke mindre end tre uniformerede korps lov at terrorisere romalandsbyen Gyöngyöspata i foråret 2011.

HVAD GØR EU, når/hvis socialdemokrater og liberale i Europa slår alarm? Er man

overhovedet i stand til at tage Palle Laurings spørgsmål alvorligt?

Ja, man har en procedure om juridiske undersøgelser, som stammer fra Haider-sagen i år 2000, da Poul Nyrup som dansk statsminister satte demokratispørgsmålet på spidsen. Men som det fremgår af en grundig, analytisk gennemgang af medielovgivningen inde i bladet, er selv de gamle landes – og også Danmarks – lovgivninger så indbyrdes modsigende, at det bliver svært at skabe grundlag for noget som helst.

FLERTALSSTYRE er ikke nogen garanti i sig selv. Erfaringen fra 1930'ernes Tyskland har vist, at demokratiske valg kan bringe de værste diktatorer til magten. Men Poul Nyrup peger i et interview her i bladet på, at EU's institutioner og ikke mindst debatterne i EU-Parlamentet er vigtige midler til en sikring af demokratiet.

Her ligger måske en stump af svaret på Laurings spørgsmål. En anden del må være gensidig respekt og dialog. Det er den, vi forsøger at tage hul på nu, med interviews fra Budapest, der tilsammen skal genspejle noget af situationens kompleksitet.

Samtlige partier i Ungarn er for medlemskab af EU, viser det sig – med én undtagelse: nationalismens centerparti Jobbik. De fleste ungarene vil med andre ord det fælleskab, vi også deltager i. Det forpligter både dem og os.

oaa.

Viktor Orbáns regering fejrede den nye grundlovs ikrafttræden 1. januar med en udstilling af nationalistisk kunst, herunder 17 nyindkøbte lærreder. Nationalgalleriets direktør trådte tilbage i protest mod, hvad han kaldte kunstlivets politisering.

Ungarns Orbán i EU's søgelys

Som det første medlemsland nogensinde har Ungarn fået en bøde i milliardklassen for overtrædelse af reglen om max. tre pct. underskud. Yderligere to EU-sager har fokus på landets nye grundlov.

DET VAKTE RØRE, da Ungarn blev idømt en tilsyneladende hård straf på et såkaldt Ecofin-møde – et ministerråd for økonomi- og finansministre – den 13. marts. EU's økonomikommissær Olli Rehn fastholdt, at Ungarn ikke havde overholdt reglerne og heller ikke vist sig samarbejdsvillig.

Men på samme møde blev Spanien behandlet overraskende mildt.

Den nye spanske regeringsleder Rajoy havde knap to uger før ensidigt erklæret, at Spanien ville få et langt større underskud, end det, man havde aftalt med EU. Det aftalte var 4,4 pct. underskud for 2012. Rajoys erklæring gik på 5,8 pct. – og nu nøjedes økonomi- og finansministrene med at stramme kravet så lidt, at det nærmest var for et syns skyld – til 5,3.

Hvad skyldtes forskellen? Ifølge Olli Rehn:

- At Spanien har overholdt euro-reglerne, indtil krisen alligevel ramte, og nu må bekæmpe en meget høj arbejdsløshed.
- At Ungarn har overtrådt grænsen på 3,0 pct.s budgetunderskud hvert eneste år siden sin optagelse i EU i 2004.
- At regeringen i Budapest har forsøgt at

pynte på tallene – ved at skrive aktiverne i nationaliserede pensionsfonde ind i statsregnskabet – uden reelt at rette op på økonomien.

Traktatkrænkelse

Men andre spørger, om ikke en medvirkende årsag til ministerrådets beslutning kan være, at forholdet mellem EU og Viktor Orbáns regering i Budapest i forvejen er anspændt af to andre sager:

1. EU har indledt en proces om traktatbrud. Kommissionen mener, at nye love – om udnævnelse af dommere, centralbankens uafhængighed og afskaffelsen af et selvstændigt datatilsyn – er brud på EU-traktaten.
2. Sammen med Den internationale Valutafond IMF har Den Europæiske Centralbank nægtet at genoptage forhandlinger om et nyt kriselån, medmindre der kommer klarhed om den ungarske centralbanks selvstændighed.

3,5 milliarder kroner

Beslutningen den 13. marts betyder, at EU med virkning fra 1. januar 2013 vil inde-

fryse en væsentlig del af Ungarns strukturfondsmidler – knap 500 millioner euro, altså 3,5 milliarder danske kroner.

Men der er en kattelem: Efter hård kamp i Rådet lykkedes det for Østrig at finde allierede nok til en afværgemekanisme, der går på, at hvis Ungarn inden juni kan korrigere sit budget, og man når ned under de 3 pct. i indeværende år – så bortfalder straffen.

Østrig er i denne sammenhæng ikke bare et naboland, som delte fortid med Ungarn i det østrig-ungarske rige. Det er også hjemsted for bl.a. Raiffeisen bank, der har store interesser i hele Østeuropa og ikke mindst i Ungarn.

Florinten steg!

Som det fremgår andetsteds i dette nummer er ungarske økonomer overbevist om, at landet let kan klare skærene inden juni. Og den ungarske florint steg rent faktisk umiddelbart efter beslutningen i Rådet. ♦

Tjek, hvordan det anspændte forhold mellem EU og Ungarn har udviklet sig, på www.notat.dk

Kan Ungarn selv?

Surhed præger klimaet mellem Ungarn, EU og valutafonden IMF. Forhandlingerne om nye lån er afbrudt. Men kan landet klare sig selv? Højest i 6-8 måneder, mener økonomisk analytiker.

Viktor Orbán i Europa-Parlamentet

BUDAPEST/NOTAT: Til dels er det selvforskyldt, men Ungarn er også blevet udvalgt af EU som et advarende eksempel for andre, mener ungarske kommentatorer med forskellige holdninger.

Attila Weinhardt er makroøkonomisk analytiker på den økonomisk og politisk uafhængige nyhedsportal Portfolio. Han mener, at EU-Kommissionen fører en mere end rimeligt stram linje over for den ungarske regering.

»Objektivt set havde Ungarn sidste år nogle gode tal for 2012. EU kunne have standset processen om uforholdsmæssigt stort budgetunderskud på det tidspunkt. Men man valgte i stedet for at se på prognoserne for 2013, som ingen kan sige noget fornuftigt om. Det var ikke helt korrekt, men muligvis forståeligt«.

Den EU-venlige, og liberale statskundsmand, Csaba Tóth har en lignende vurdering:

»Ungarn har valgt at gå med i en klub, og må følge reglerne. Men EU's reaktion kan også forstås emotionelt. Kommissionen har set sig sur på Ungarn, fordi regeringen har anklaget EU for at organisere et "socialistisk" angreb på landet. Og på at regeringen har sendt love til Bruxelles, hvor man har klippet i teksten«, siger han. »Men Kommissionen benytter også lejligheden til at spille med musklerne overfor et lille land«.

Der er slet ingen forståelse at hente fra Márton Gyöngyösi, udenrigspolitisk ordfører for oppositionspartiet Jobbik – partiet, som presser regeringen fra højre:

»Jeg er chokeret over, at EU vil blande

sig i rent interne ungarske anliggender. Når det gælder underskud og gæld, er Ungarn bedre stillet end gennemsnittet i EU. Vi har en positiv betalingsbalance. Kommissionens fremgangsmåde er ren afpresning. Flere og flere er begyndt at sammenligne Bruxelles med Moskva i Sovjettiden«, siger han. »Forskellen er, at EU ikke kommer med kampvogne«.

13. månedsløn

»Ungarn havde en forholdsvis åben økonomi under kommunisttiden«, siger Attila Weinhardt. »Men budgetter og valg hang ikke sammen. Udgifterne eksploderede i valgår, som ved indførelsen af en 13. månedsløn og pensionsudbetaling i 2002«.

Ufinansierede udgifter fik budgetunderskud og statsgæld til at vokse. Dertil kom en lav deltagelse på arbejdsmarkedet. EU-gennemsnittet er, at 64 pct. af de 15-64 årige er på arbejdsmarkedet. Ungarns tal er 56.

Det gik dog nogenlunde frem til finanskrisen i 2008. Men den eksportdrevne økonomi fik en brat opbremsning. Ungarn blev det første land i Europa, som modtog et kriselån fra EU og Den Internationale Valutafond IMF – en kredit på 20 milliarder euro (knap 150 milliarder kroner).

Lånet skulle betales tilbage på tre år. Det gik omtrent.

Men i sommeren 2010 sandede forholdet til EU og IMF til.

17. november 2011

Premierminister Viktor Orbán frabad sig diktater udefra – han forsøgte at markere

en mere nationalistisk profil, end han havde haft i sin første regeringsperiode (1998-2002).

"Diktater udefra" var EU's og IMF's kritik af det høje budgetunderskud og af en skat på finansydelse – plus deres negative indstilling til en nationalisering af private pensionsfonde.

Det, at staten nationaliserede fondene, gav bedre tal på bundlinien, men det var kun en engangsforbedring af statens finanser. Desuden blev det set som et angreb på den private ejendomsret. Det gav Ungarn "bad standing".

Og det har ikke ligefrem hjulpet, at regeringen har vedtaget andre love som har sat spørgsmålstegn ved regeringens demokratiske hensigter.

Attila Weinhardt på finansportalen Portfolio mener, at forhandlinger om en fornyet lånepakke er den mest kritiske af de tre processer:

»Regeringen blev nødt til at skifte attitude over en nat den 17. november sidste år, da Standard & Poor's nedgraderede Ungarns statsobligationer.

Siden er man blevet lidt mere ydmyg, men regeringen mener stadig, at man kan klare sig på markedsbetingelser. Det tror vi ikke på. IMF har alle kortene på hånden. I bedste tilfælde kan man klare sig resten af året uden nye kriselån, i værste fald kan man kun klare sig i 5-6 måneder, viser de analyser vi har lavet«.

EU har truet med at indefryse strukturfondsmidlerne til Ungarn, hvis landet ikke makker ret. Men det bekymrer ikke Attila Weinhardt:

»Regeringen har stadig tid til at vise, at kravene fra EU's side kan opfyldes. De seneste nedskæringer blev besluttet dagen før, Kommissionen kom med sit udspil, så dem er der ikke taget højde for.« ♦

EU's økonomi- og finansministre besluttede 13. marts, med Margrethe Vestager for bordenden, at indefrysningen af strukturfondsmidler til Ungarn skal sættes i værk med virkning fra årsskiftet – medmindre Ungarn inden juni kan godtgøre, at underskuddet på statsregnskabet holdes inden for de magiske tre pct. – uden hensyn til engangsforbedring som nationalisering af pensionskasserne. red.

Ungarn – indgrebets fadder

Poul Nyrup Rasmussen var manden bag Haider-sagen i år 2000. Den gav anledning til den Artikel 7 i EU-traktaten, som EU-Kommissionen nu anvender mod Ungarn.

HAIDER-SAGEN. I år 2000 indledte 14 regeringschefer i EU anført af den daværende danske statsminister Poul Nyrup Rasmussen en boykot mod Østrig. De 14 nægtede simpelthen at forhandle i EU's Ministerråd, hvis der var en østrigsk minister til stede.

Anledningen var, at de østrigske konservative havde besluttet at indgå et regeringssamarbejde med Det Østrigske Frihedsparti under ledelse af en mand, der benægtede, at de tyske udryddelseslejre nogensinde havde eksisteret – Jörg Haider.

Sagen vakte voldsom debat, men i december samme år fik man indskrevet Artikel 7 i det, der dengang var Nice-traktaten, om den procedure, der skulle følges, hvis Parlamentet og Ministerrådet finder, der er berettiget tvivl om, at et medlemsland holder sig inden for demokratiets rammer.

Poul Nyrup Rasmussen vedkender sig gerne fadderskabet til Artikel 7, endda med en vis stolthed. »Europa handler om mere end flæskepriser og penge«, som han siger i et interview med NOTAT. Men hvordan ser han på den situation, vi har med Ungarn nu? Ville han have anbefalet en Artikel 7 procedure mod Ungarn på det grundlag, der ligger i dag?

»Hvis jeg havde været ved bordet, ville jeg nok også have anbefalet en Artikel 7 procedure. Forud var der gået en række

diskussioner med Viktor Orbán og den ungarske regering. Både Kommissionen og Det europæiske Råd har gang på gang tilkendegivet, at nu skal vi tilbage til demokratisporet«.

Nye og gamle lande

Men gælder samme regler for nye og gamle lande? I Holland er Geert Wilders parti det tredjestørste i landet, i Frankrig ser vi en hårdt trængt Sarkozy svinge over mod Marine le Pens Nationale Front. Burde man overveje at bruge Artikel 7 også over for nogle af de gamle lande?

»Jeg synes, Sarkozy tager fat på en voldsom retorik nu, mens Geert Wilders ligner, hvad vi kender fra Danmark. Forskellen mellem Orbán og Sarkozy ligger i forholdet mellem retorikken og de praktiske handlinger. Men på et tidspunkt kan selv ordene blive så hårde, at det overskrider demokratiske hensyn«.

Ud af EU?

Ifølge Poul Nyrup har vi en række institutioner i EU, der kan bremse den udvikling der går væk fra demokrati. Han har stor tillid til Europa-Parlamentets rolle i denne sammenhæng, men peger samtidig på EU-Domstolen og Det Europæiske Råd.

»I en given situation må man kunne sige: OK, så er I ikke medlemmer længere, så er I ikke en del af det europæiske fællesskab«, mener han, og han er ikke fjern fra en tanke om, at et medlemsland skal kunne lukkes ude fra EU i en periode:

»Man kan sammenligne med, at man i verdenshandelsorganisationen WTO har

FOTO: SCANPIX

kompetence til at sætte et samarbejde i stå«, siger han.

Rystet over Jobbik

»Jeg har besøgt Ungarn mange, mange gange, og jeg har været optaget af Ungarn siden jeg var dreng og havde hovedet dybt begravet inde i min fars Arena radio under Ungarn-opstanden i 1956.

Men når man ser, hvor meget de her Jobbik folk i deres sorte uniformer har fat i befolkningen, og hvor meget, de får lov til, bliver man jo rystet.

På et tidspunkt må nogen sige fra. Ellers bliver alting ligegyldigt. Demokrati er også, at der er noget, vi vil acceptere, og noget, vi ikke vil acceptere«. ♦

Interviewet kan læses i sin helhed på www.notat.dk

Udstødte og særbehandlede

NÆSTEN EN MILLION ungarere bliver set på som andenrangsborgere. De er romaer, også kaldet sigøjnere. Situationen for romaerne er blevet vanskeligere efter 1989, hvor mange mistede ansættelse i sværindustrien.

»Det er ikke tilladt at indsamle oplysninger om etnisk baggrund, men vi vurderer, at arbejdsløsheden for romakvinder er på 80-90 pct. og for mænd på 60-70 pct.« siger Eszter Jovánovics, som er ansvarlig for roma-programmet på borgerretsorganisationen Tasz.

Organisationen har oprettet kontaktkontor i 25 roma-landsbyer i det nordøstlige Ungarn. Her giver jurister i Budapest juridisk rådgivning via Skype og hjælper indbyggerne med deres kontakt til myndighederne.

I dagligdagen

Eszter Jovánovics taler om en strukturel diskriminering som et helt grundlæggende problem.

»Romabørn bliver skilt fra allerede i børnehaven, når de er 3 år, så de vokser op med en oplevelse af, at romaer er, og skal være, anderledes end andre.

Romaer bliver udsat for identitetskontrol tre gange så ofte som etniske ungarere og bliver særbehandlet i alle aspekter af dagligdagen. Det gælder undervisning, boligforhold og sundhedsvæsen.

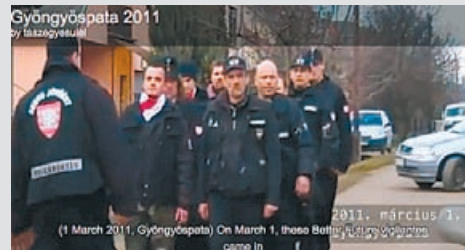
Nytter det?

»I enkelte tilfælde kan vi se, at vores indsats nytter. Bare det at vi etablerer et kontaktkontor, får politiet og de lokale myndigheder til at ændre adfærd.

Men overordnet set er situationen for romaer forværret. Det er ikke længere muligt for organisationer eller enkelte at rejse sager om diskriminering ved forfatningsdomstolen. Det kan nu kun Ombudsmanden gøre, hvis han ønsker det,« siger Eszter Jovánovics. ♦

Roma-terror 2011

75 km. nordøst for Budapest ligger landsbyen Gyöngyöspata med 2.800 indbyggere, heraf 450 romaer. I foråret 2011 fik de besøg af tre højreekstremistiske korps, og som den britiske avis The Guardian skriver i en reportage fra stedet: "Siden har de måttet leve i frygt".

1. marts kom Civilgarden for en bedre fremtid.

Senere kom gruppen Betyarszerag, der er udstyret med piske, økser og bulldogs.

En tredje gruppe, Forsvarsstyrken, besluttede at oprette en påskelejr, som man kun kunne nå gennem den del af Gyöngyöspata, hvor romaerne bor. Her skred politiet imidlertid ind.

Billederne herover er fra borgerretsorganisationen Tasz's videodokumentation af begivenhederne i foråret 2011. Tekstdelen handler om "Dreng angrebet", "Hus angrebet", "Skud mod hus". Links til filmen, der er ganske stærk, kan findes på www.nostat.dk

Hunnerkongens børnebørn

Vi er de eneste rigtige EU-modstandere, siger Márton Gyöngyösi fra det højreradikale parti Jobbik, som bekender sig til "turanismen" og ligger tæt på militante højregrupper.

BUDAPEST/NOTAT: Med 17 pct. ved valget i 2010 og godt 20 pct. i aktuelle meningsmålinger er partiet Jobbik (Bevægelsen for et bedre Ungarn) en politisk kraft at regne med.

Partiet er blevet beskrevet som en hel eller halvfascistisk bevægelse.

I 2007 skabte partiformanden Gabor Vona den uniformerede Ungarske Garde (Maygar Guarda), en slags ordenskorps. Garderen blev opløst af den daværende socialdemokratiske regering to år senere, men har fået et antal, mere løst organiserede, efterfølgere.

Jobbik står bag racistiske udtalelser, som at hovedstaden er blevet til "Juda-pest" med henvisning til israelske boligselskaber i byen. Og "sigøjner-kriminalitet" om roma'erne. Men de vil ikke selv vedkende sig, at de udgør en racistisk bevægelse.

»Siger som det er«

NOTAT møder Márton Gyöngyösi i parlamentsbygningen i Budapest. Han er næstformand i parlamentsgruppen og partiets udenrigspolitiske ordfører. Gyöngyösi er meget langt fra klichéen om en nynazistisk hooligan. Han lyder heller ikke som en sådan.

»Hvis man med nationalist mener en politiker, som ønsker at gøre en indsats for sit fædreland, så er jeg nationalist. Jeg forsvaret det ungarske folk, ikke fordi vi

er bedre end andre, men fordi vi er lige så gode, vi er ligestillede«, siger han.

Om roma'erne, som Jobbik konsekvent kalder for sigøjnere, siger Gyöngyösi:

»Vi er ikke anti-sigøjnere, men vi siger det, som det er: Sigøjnerne er i høj grad uddannede og dybt forarmede. Det har skabt en kultur, hvor man lever af småkriminalitet som en måde at forsørge sig på. Det går ud over det omkringliggende samfund. Følgen bliver sociale spændinger. Det ønsker vi at modvirke«.

Ved at hælde benzin på bålet? »Sigøjner-kriminaliteten er fejlet under tæppet i mange år. Hvis det at tale om tingene er at hælde benzin på bålet, så jo, så gør vi det«.

Mod privatisering

Og så er der den økonomiske politik og forholdet til EU:

»I 90'erne solgte regeringerne ud af alt. Ungarn skulle fuldstændig privatiseres. Det har sat os i en farlig position; en stat må have nogle handlemuligheder for at kunne fungere. Det var vores forslag at nationalisere pensionsfondene. Vi var først med at kræve stemmeret til etniske ungare i andre lande.

Vi har ikke monopol på politiske forslag, men Viktor Orbán har faktisk taget meget fra vores program«.

Jobbik's EU-kritik går på, at landet mister suverænitet og bliver sat under administration fra Bruxelles. Argumenterne

kunne lige så godt komme fra EU-kritiske politikere i Danmark eller det øvrige Europa.

»Jo«, kommenterer Márton Gyöngyösi, »EU-skepsis er vist accepteret i Danmark, men her i landet er vi de eneste, som tager nationalstaten og den nationale selvbestemmelse i forsvar«.

Turanismen

Et særtræk i Jobbik's program og propaganda, som ligger meget langt fra det meste andet i europæisk politik, er, at partiet bekender sig til "turanismen", dvs. forestillingen om en kulturel og biologisk arv fra Asien, som ungarene ifølge Jobbik har fælles med tyrkere, centralasiater og andre østlige folkeslag.

Man finder turanismen i en udtalelse af partiformanden Gabor Vona, der skriver i en artikel om emnet:

»Jeg er ungare, barnebarn af hunnerkongen Attila! Hvad der end måtte ske, så er jeg parat!«

Men er det også partiets politik i den grad at vende sig mod fortiden? Márton Gyöngyösi svarer:

»Det er vor linje. Ungarerne er ikke slaver, ikke germaner, ikke et latinsk folk. Vi er stolte af at have skabt en af de ældste nationalstater i Europa. Så vi er europæere, men vi kom fra Asien. Moderne forskning har vist, at vi genetisk har mere til fælles med japanerne end med østrigerne«. ♦

Arpad, manden, der i 900-tallet samlede 10 ungarske stammer og gjorde fladlandet neden for Karpaterne til det nuværende Ungarn. Monument i Budapest.
Foto: Staffan Dahllöf

Ungarn – det store land, der blev lille

Sårene efter nederlaget i 1. verdenskrig og Trianon-freden i 1920 svider stadig i ungarernes selvbevidsthed.

UNGARERNE har boet i deres land i mere end tusind år, men de har haft en omtumlet historie. De indvandrede i slutningen af 800-tallet og bosatte sig i både Ungarn og det meste af det nuværende Rumænien. De var frygtede krigere og hærgede det centrale Europa. Men i 995 blev de besejret af den tyske kejser Otto den Store og måtte indstille deres plyndringer.

Ungarske felttog i 900-tallet.
Kort: Wikipedia

Ungarerne led et stort nederlag, da mongolerne trængte ind i 1200-tallet og fordrev et stort antal ungarere fra det nuværende Rumænien, hvor deres plads blev taget af indvandrende rumænere.

Et endnu større nederlag led de i 1500-tallet, da de tyrkisk-osmanniske hære trængte ind. Osmanerne beherskede landet lige indtil 1699, da Ungarn blev tilbageerobret af østrigske styrker.

Dobbeltmonarkiet

De østrigske kejsere ville for tyske ungarerne. Det fik dem til at gøre oprør i 1849.

I første omgang blev oprøret slået ned med hjælp fra Rusland. Men da Østrig tabte en krig mod Preussen i 1866, ændrede kejseren forholdene.

Østrig blev til et dobbeltrige, som kom til at bestå af kejserriget Østrig og kongedømmet Ungarn, og store områder blev lagt ind under Ungarn, se kortet nederst t.h.

Ungarerne begyndte nu selv at føre en undertrykkende politik, hvor ungarsk blev det fælles sprog, skønt kun halvdelen af befolkningen var ungarere.

Ungarske mindretal

Efter Første Verdenskrig, da de undertvungne folk blev selvstændige, og Ungarn blev gjort til den stat, der er i dag, var ungarerne mange steder blevet til mindretal, som det kan ses på kortet. Det gjaldt især i Slovakiet, Serbien, Ukraine og Rumænien. I den sidste stat lever omkring to millioner ungarere, og deres vilkår er ikke gode.

Og mens den tyske grænse over for både Polen og Danmark blev fastlagt efter folkeafstemninger, fik ungarerne ikke denne mulighed, skønt de var i flertal i flere grænseområder i både Slovakiet og Rumænien.

Diktatur og nazisme

I modsætning til nabolandet Tjekkioslovakiet fik Ungarn ikke et fungerende demokrati. I de første mange år havde landet et fascistisk styre med

Ungarske mindretal – set i forhold til Ungarn før og nu.

Kort: Marianne Skovmand

admiral Miklós Horthy som den stærke mand. Han var besat af tanken om at vinde de tabte områder tilbage og gik derfor sammen med Tyskland i Anden Verdenskrig.

Først i 1944 søgte Horthy at komme ud af krigen. Men tyskerne fik ham styrtet, hvad der blev en katastrofe for de ungarske jøder, som Horthy indtil da havde holdt hånden over. 700.000 blev taget af tyskerne og dræbt i deres udryddelseslejre.

Opstanden i 1956

Efter krigen kom Ungarn under Sovjetunionen og fik som andre østeuropæiske lande et kommunistisk styre, der hurtigt blev stærkt upopulært. I 1956 blev Imre Nagy ungarsk partichef. Han gik ind for mere politisk og økonomisk frihed, men da han meddelte, at Ungarn ville træde ud af den sovjetisk ledede Warszawa-pagt, blev Ungarn besat af sovjetiske styrker. János Kádár blev ny leder.

Opstanden blev slået ned med stor brutalitet, men Kádár førte senere en moderat

politik, der gav ungarerne en høj grad af økonomisk og politisk frihed.

Kommunister blev til socialdemokrater

Da den sovjetiske partichef Gorbatsjov sidst i 1980'erne meddelte, at de østeuropæiske lande selv skulle bestemme deres styre, tog den ungarske partichef Karoly Grosz konsekvensen, afskaffede det kommunistiske parti og dannede i stedet det socialistiske parti MSZP, der siden blev medlem af PES, dvs. de europæiske socialdemokrater. Grosz åbnede også grænsen til Østrig, hvad der var en væsentlig årsag til, at Berlin-muren faldt i 1989.

Ved det første frie valg fik partiet kun godt 10 pct. af stemmerne, men i 2005 nåede det op på over 40 pct. af stemmerne og dannede igen regering. Men da den økonomiske krise satte ind, fik partiet halveret sit stemmetal. Det skete ved valget i 2010, da den nuværende regering under Viktor Orbán kom til magten. ♦

Sproget

Ligesom finner, estere og samer taler ungarerne et finsk-ugrisk sprog, men sprogene ligger i dag langt fra hinanden.

Grundlov og superflertal

Ungarns nye grundlov har vakt mistænksomhed, protester og internationale fordømmelser. Men hvad er problemet? Og hvordan opstod det superflertal, der gennemførte den?

VED VALGET til det ungarske parlament i april 2010 vandt den politiske højrefløj i landet en sand jordskredssejr, mens det hidtidige regeringsparti Socialdemokraterne blev mere end halveret. Viktor Orbáns national-konservative parti Fidesz fik over 50 pct. af stemmerne og mere end 2/3 af pladserne i parlamentet. Med et såkaldt superflertal i ryggen var vejen dermed banet for Fidesz til at gennemføre store reformer i landet.

Fidesz' store valgsejr har flere forklaringer. Den mest markante var en overvældende utilfredshed med den socialdemokratiske regering, der havde været ved magten i de otte foregående år.

Socialdemokraterne kom til magten i 2002 efter en valgsejr over Fidesz, der med Viktor Orbán som premierminister havde været med i koalitionsregeringer siden 1998.

De vinder igen valget i 2006, nu under den 45-årige Ferenc Gyurcsány, der som de fleste andre ledere i Ungarn i dag – med Viktor Orbán som en vigtig undtagelse – har en fortid i Ligaen for Unge Kommuniste. Ferenc havde ry som en moderne og dynamisk politiker.

Ferenc Gyurcsány

»Vi løj morgen, middag og aften«

Gyurcsánys omdømme led et alvorligt knæk kort efter valget i 2006. Hans regering var ude af stand til at vende Ungarns

økonomiske nedgang og stigende arbejdsløshed og få vedtaget de nødvendige reformer for landet. Kritikken voksede støt både i oppositionen, i befolkningen og blandt internationale kommentatorer.

Angrebene nåede stormfulde højder, da en hemmelig tale blev lækket til medierne i september 2006. I talen, der var optaget uden Gyurcsánys vidende i maj samme år, indrømmer Gyurcsány, at hans regering har talt usandt om landets økonomiske situation i halvandet år.

»Vi løj morgen, middag og aften. Intet andet europæisk land har opført sig så dumt som os. Man kan ikke pege på én ting, vi har foretaget os, som vi kan være stolte af. Vi har intet foretaget os i fire år, og nu er Ungarn virkelig på spanden«, lyder det på den timelange optagelse.

I den følgende tid pressede ikke mindst Fidesz på for at få Gyurcsány til at gå af, men det nægtede han. Det førte til en række store demonstrationer i hele Ungarn i efteråret 2006, i begyndelsen fredelige, men efterhånden af mere militært karakter, og unge fodbold-hooligans med nazi-symboler erobrede overskrifterne verden over.

Jordskredsvalget

Først i 2009, kun knap et år før næste ordinære parlamentsvalg, trak Gyurcsány sig som premierminister og leder af So-

fortsættes næste side...

...fortsat

cialdemokraterne. Han efterlod et Ungarn i dyb økonomisk krise med høj arbejdsløshed og et parti med meget lav troværdighed blandt vælgerne.

De reformer, hans regering havde fået igennem, ramte de svageste i samfundet hårdest, og det var ikke lykkedes at bringe det offentlige forbrug ned.

Ved valget i april 2010 vandt Fidesz en hidtil uset stor valgsejr. Partiet fik 52,7 pct. af stemmerne, mod kun 19 pct. til Socialistpartiet.

Omsat til mandater, fik Fidesz 263 ud af parlamentets 386 pladser – mere end 2/3, og dermed det såkaldte superflertal, der skal til for at lave grundlovsændringer. Socialdemokraterne måtte nøjes med 59 pladser.

Parlamentets tredjestørste parti blev det ultra-nationalistiske parti Jobbik med 16,7 pct. af stemmerne, svarende til 47 mandater i parlamentet.

iPad grundloven

Viktor Orbán og hans parti tolkede superflertallet som folkets mandat til at lave grundlæggende forandringer i landet – herunder en ny grundlov.

Den gældende forfatning stammede helt tilbage fra 1949. Den nye blev i folkekunde døbt "iPad-grundloven", da den efter sigende er skrevet på en iPad i et tog mellem Bruxelles og Budapest. Den tiltrak sig fra begyndelsen megen negativ omtale, både fra oppositionsgrupper i Ungarn og fra internationale institutioner, ikke mindst EU.

Med udarbejdelsen af den nye grundlov blev regeringen under Orbán især beskyldt for

- at blande sig i domstolenes og centralbankens uafhængighed,
- at underminere mindretalsrettigheder,
- ikke at tage afstand fra ekstremistisk og xenofobisk vold – specielt mod romaer i landet,
- at undergrave mediernes ytringsfrihed.

Samtidig vakte nogle Fidesz-medlemmer international harme på grund af nogle uheldige udtalelser om jøder og homoseksuelle.

Viktor Orbán har ligeledes vakt bekymring i Ungarns nabolande ved at puste til den nationalistiske ild blandt de mange ungare, der lever uden for landets grænser – især i Rumænien, Serbien og Slovakiet. Det kom bl.a. til udtryk, da Ungarn som formandskabsland for EU præsenterede et 202 kvadratmeter stort vævet tæppe, der viser Ungarns grænser anno 1848 – et tidspunkt, da Ungarn dækkede store dele af de nævnte nabolande. ♦

Det bedste ved EU er Unionens magtesløshed

Ungarn har udfordret EU. Derfor bliver landet udsat for politisk pres, siger Mária Schmidt, direktør for det nutidshistoriske museum Terrorens Hus i Budapest.

BUDAPEST/NOTAT: Mária Schmidt er historiker, tidligere rådgiver for den ungariske premierminister Viktor Orbán, og så har hun været chef for det spektakulære museum Terrorhaza – "House of Terror" eller "Terrorens Hus" – siden starten for ti år siden.

Muséet har adresse Andrassy útca 60. Her havde først den fascistiske Pilekorsbevægelse sit hovedkvarter i 1944, senere blev stedet brugt af kommunistpartiets sikkerhedstjeneste.

NOTAT har opsøgt Mária Schmidt for at høre, om den moderne historie kan forklare tilstandene i dagens Ungarn. Men samtalen kommer en smule skævt fra start. Mária Schmidt kan ikke genkende billedet af uniformerede politiske grupper, som patruljerer i landsbyer, eller de spørgsmålstegn, der bliver stillet af internationale medier angående regeringens demokratiske troværdighed:

»Hvor har du det fra? De uniformerede grupper er blevet opløst af regeringen. De er forbudte. Jeg kan ikke forstå dit spørgsmål. Jeg har ikke oplevet noget af det, du taler om under den nuværende regering. For os er det EU's manglende demokrati, som er det store spørgsmål,« siger hun.

Hvad er der i vejen med demokratiet i EU?

»Jeg er ikke så sikker på, at det er det folkevalgte parlament, som træffer de afgørende beslutninger.«

Men det er jo sådan EU fungerer, det har I vel vidst?

»Vi ved, hvordan EU fungerer, men anklagerne om manglende demokrati blev rettet imod os. Det er på samme måde, som da EU vendte sig imod det østrigske folks vilje, da de havde valgt Jörg Haider. Eller mod Danmark, da I indførte nye reguleringer ved grænserne. Det var jo den danske befolknings ret at træffe beslutning om sine egne grænser.«

Så kritikken imod Ungarn er uretfærdig?

»Ikke uretfærdig, men politisk. Ungarn har gennemført nogle reguleringer. De har ramt store økonomiske interesser, og det bebrejder man os. Man siger det bare ikke åbent.«

Mária Schmidt.

Kriminalisering af oppositionen

Er det ikke korrekt, at den nye forfatning gør det muligt at kriminalisere oppositionspartier?

»Det er en symbolsk lov – rettet imod et bestemt parti, som begik forbrydelser imod befolkningen. Det parti eksisterer ikke længere – det lavede sig om til de nye socialister – socialdemokraterne. Loven vil ikke blive brugt mod dem – kun hvis der dannes et nyt parti efter kommunistisk model.«

Hvilke er de største aftryk fra kommunisttiden i dagens Ungarn?

»...(pause)...

... at folk er bange for at tage ansvar for sig selv, men i stedet skyder skylden på staten. Den unge generation må få lært at arbejde, ikke at opgive så let, ikke bare at sende deres forældre til opbevaring på de statslige hospitaler.«

Ønsker en stærkere stat

Men jeg har forstået det sådan, at regeringen vil opbygge en stærkere stat?

»Efter frigørelsen (1989) faldt vi ned på den forkerte side af hesten. Alt skulle sælges og privatiseres, mens for eksempel staten ejer halvdelen af virksomhederne i Frankrig. Og hvorfor skal vi have en vandforsyning her i Ungarn, som er ejet af et fransk statselskab?«

Det franske gigantselskab La Compagnie Générale des Eaux (Véolia) købte i 1990'erne væsentlige dele af den ungarske vandforsyning. *red.*

Er der nogle EU-lande, som har en større forståelse for Ungarn end andre?
»Spanien, Italien, ja de sydlige lande og de tidligere kommunistlande«.

Men man kan vel ikke tale om, at der er formet en ny blok?
»Ikke endnu, men det kommer. Vi er ikke interesseret i, at vore interesser bliver spillet ud imod hinanden. EU er en klub med forskellige værelser, og vi bliver ikke inviteret ind dér, hvor beslutningerne træffes«.

EU's magtesløshed

Hvilke forandringer af EU-systemet vil I foreslå?

»Det mest sympatiske ved den måde, EU virker på, er, at Unionen er magtesløs og langsom, når det handler om at gennemføre trufne beslutninger«.

Som med Finanspagten?

»En katastrofe fra start, er ikke noget, som løser problemerne. Det er jo helt ufatteligt, at krisen i Grækenland kom som en overraskelse, det kan simpelthen ikke passe, at man ikke har vidst, hvordan det var«.

Hvor skal man placere Ungarn i den sammenhæng?

»Vi blev overskyldt med billige penge, som Vesten ikke selv kunne bruge. Der er altid to sider af sagen; dem, der låner, og dem, der låner ud«.

Nye lån

Men Ungarn er jo tæt på at forhandle om nye lån?

»Det er vi nødt til nu. Markedet går efter de svage, og vi er nødt til at beskytte os«.

Hvad er de vigtigste lærdomme i Ungarn af historien?

»1956! Opstanden viste, at ungarene var parate til at kæmpe for national uafhængighed. Sovjettiden var også vigtig ved at vise, hvordan stormagter altid får deres vilje. Og Trianon-traktaten (efter 1. Verdenskrig) viste, at de vestlige lande altid vil forsøge at splitte og opdele Ungarn«.

Læren fra Terrorrens Hus

Hvad er det vigtigste indtryk I vil give, når

Terrorrens Hus, som Mária Schmidt er leder af. De to symboler i kæmpebaldakinen på taget repræsenterer hver sin ungarske terrorperiode: Pilene henviser til Pilekorsbevægelsen, den fascistiske bevægelse, der opstod i 1930'erne og dannede regering i krigens sidste år. Stjernen henviser til efterkrigstidens kommunisme.

der kommer udenlandske besøgende til museet?

»Hvordan det var at leve i et diktatur, og at det er godt at være fri«.

Og den frihed er ikke truet i dagens Ungarn?

»Ikke hvad jeg har erfaret, det er kun venstrefløj, som kommer med de påstande, og den har ingen indflydelse. Fagforeningerne er med på samme melodi, men der er ingen, som bekymrer sig om, hvad de siger«.

Mária Schmidt afslutter samtalen med en skeptisk bemærkning:

»Det vil være interessant at se, hvad du skriver. Tyske journalister citerer aldrig hvad jeg siger. Når jeg ikke svarer, som de forventer, har det ingen interesse«. ♦

Rejse til Estland, Letland og Litauen

8-dages bustur med afgang 4. maj og 18. maj 2012.

En enestående kultur- og studierejse, hvor vi bliver klogere på de tre baltiske lande.

Under turen vil der i bussen blive orienteret om landenes og byernes udvikling. Vi vil møde lokale i både Vilnius, Riga og Tallin, der fortæller om landene, der bliver guidede byvandring. På hjemturen oplever vi den meget smukke sejltur ind i Stokholms skærgård.

Prisen er 5.650 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Orbán har trukket noget af sin famøse medielovgivning tilbage . . .

...men slet ikke det hele. Erik Nordahl Svendsen, tidligere leder af Kulturministeriets Mediesekretariat, skriver om et delikat emne.

DA VICTOR ORBÁN og hans konservative parti Fidesz vandt to tredjedels flertal i parlamentet i april 2010, indførte de nye medielove i Ungarn i december 2010. Lovene skabte en omfattende, men vagt formuleret indholdskontrol for alle medier, åbnede for store bøder, svækkede journalisters kildebeskyttelse og begrænsede public service mediernes uafhængighed. Det hele administreret af en magtfuld mediemyndighed med en formand, der står regeringen og parlamentsflertallet nær.

Efter dialog med EU-Kommissionen og Europarådet i foråret 2011 vedtog Ungarn en del lempelser. Lovkravet om balance i dækningen skal ikke gælde for trykte eller online-medier, kun for radio og tv. Parlamentet tilbagekaldte også forbuddet imod at "fornærme personer, nationer, fællesskaber, nationale, etniske, sproglige eller andre minoriteter eller nogen som helst majoritet eller kirker eller religiøse grupper." Fremover skal der – som i andre lande – kun være forbud mod diskrimination og opfordring til had mod grupper.

I december 2011 behandlede den ungarske forfatningsdomstol dele af medieloven, men ikke den hele. Den trykte presses frihed fra indholdsregulering blev understreget – men ikke radio og TV's – og journalisterne skal ikke længere kunne godtgøre vigtige samfundshensyn for at opnå ret til kildebeskyttelse, ligesom mediernes pligt til at give oplysninger ved registrering blev lempet.

Loven havde oprettet en medieombudsmand, som mere gik myndighedernes ærinde end borgernes. Medieombudsmanden blev annulleret af forfatningsdomstolen.

Skuffelse

Alligevel er der skuffelse i liberale kredse i Ungarn. F.eks. peger Hungarian Civil Liber-

” Lissabon-traktatens Artikel 7 åbner en teoretisk mulighed for, at EU med fire femtedels flertal kan fastslå, at ”der er en klar fare for, at en medlemsstat groft overtræder” traktatens værdier om frihed, demokrati og pluralisme.

Men selvom Ungarn viste sig strammere end andre lande, har [en undersøgelse] også vist så mange problemer i en del andre landes medielovgivning og praksis, så det roligt kan udelukkes, at fire ud af fem medlemslande har trang til at kaste den første sten imod Ungarn.

ties Union på, at forfatningsdomstolen ikke tog stilling til den stærkt centraliserede mediemyndigheds sammensætning og (u)afhængighed.

Myndigheden er kritiseret for bl.a. at have tilrettelagt et udbud af en radiolicens i Budapest, så den eksisterende, liberale taleradio, KLUB-RADIO, ikke havde en chance for at genvinde sin frekvens. Nu krævede man nemlig mindst 60% musik og lokale nyheder, ikke længere national taleradio. Mediemyndighedens arme rækker også dybt ind i public service TV, til både udpegning af ledelsen og styring af økonomien.

Vurdering af lovene i Europa

Straks efter fremlæggelsen blev den nye ungarske medielov kritiseret fra udlandet for ikke at leve op til europæiske standarder. Orbán's regering anså angreb for det bedste forsvar og henviste i detaljer til, at andre EU-medlemmer havde lignende paragraffer i deres medielove.

Det fik Center for Media and Communication Studies (CMCS), der er en del af det Soros-funderede Central European University i Budapest, til at bestille 20 nationale ekspertvurderinger af disse udsagn. Undertegnede foretog den danske vurdering, der skete efter en strikt gennemført metode, bestemt af CMCS.

Vurderingerne viste for det første, at der i praksis ikke er én måde at lovgive om medier i Europa, selvom der findes europæisk bestemte principper i Europarådets menneskeretskonventions § 10 og nyere i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder § 11: ”Ytrings- og informationsfrihed. 1) Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage el-

Erik Nordahl Svendsen

ler meddele oplysninger eller tanker uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser. 2) Mediefrihed og mediernes pluralisme respekteres.”

Det er ikke let at vurdere love op imod disse standarder; det var da heller ikke opgaven. Vi skulle ”kun” tage stilling til, om de ungarske udsagn om vores eget lands lovgivning og praksis var korrekt eller ikke.

De ungarske påstande var i de fleste tilfælde forkerte eller misforståede, og den ungarske medielov er ikke i overensstemmelse med de fleste landes love:

- Myndighedens uafhængighed er ikke god nok. Formanden udnævnes af premierministeren og medlemmerne vælges af parlamentet med to tredjedels flertal, begge for ni år. Opnås flertallet ikke ved udløb, bliver medlemmerne siddende. Fidesz' kontrol er dermed sikret ”i evighed”. Men også i andre lande er der en vis risiko for politisering af den uafhængige myndighed.

- Centraliseringen af kompetencer. Myndigheden står for udbud, udstedelse af tilladelser, også tekniske, monitorering af indhold og sanktioner over for alle slags medier. Det er hverken tilfældet i Storbritannien, Italien eller Finland, som Ungarn påstod.

- Alle medier reguleres af samme regler og samme myndighed. I de fleste lande gælder regler for mediers indhold, men

Fra en demonstration i Budapest til fordel for den liberale KLUB-RADIO. Regeringens nye mediemyndighed nægtede at forny dens sendetilladelse, bl.a. fordi den ikke opfyldte nye krav om musik og lokale nyheder.

det er normalt ikke de samme regler for TV, som for online, som for trykte presse, og/eller det er ikke samme myndighed, der udøver kontrol. Ungarn er det eneste land, hvor alle medier reguleres efter én omfattende lov og af samme myndighed.

- Public service medier. Udnævnelse af ledelsen i f.eks. radio og TV er kilde til politisk indflydelse. Det er faktisk tilfældet i de fleste lande, dog som regel med flere "filtre" end i Ungarn, hvor bestyrelsen for det offentlige TV ikke har noget med udnævnelsen at gøre, den står med medierne for. Frankrig er dog et endnu mere politiseret eksempel, idet Præsidenten udnævner direktøren.

- Krav om data fra alle medier. Alle medier – også trykte – skal registreres hos myndigheden, som har ret til at kræve fortløbende oplysninger både ved registreringen og senere. Million-bøder og udelukkelse er sanktionsmuligheder, hvis mediet ikke samarbejder. Dette findes ikke i andre lande – undtagen i Italien.

- Sanktioner uden klare grænser. Myndigheden kan give millionbøder til medier eller redaktører personligt og udelukke mediet fra fremtidige tilladelser, hvis der konstateres overtrædelser af enhver regel i medieloven, bl.a. dens gummiparagraffer om at beskytte "menneskelig værdighed" og "Ungarns forfatningsmæssige orden". Der er ingen reel domstolskontrol med myndighedens afgørelser. Ingen lande kan helt sammenlignes, dog har Italien en

mere aktiv brug af straffeloven og domstolene imod journalisters frihed.

Politisering af medieregulering eller af public service-styring er som nævnt ikke enestående for Ungarn. Det særlige for Ungarn er centraliseringen af myndigheden for alle medier og ophobningen af så mange tegn på politisk styring af Mediemyndigheden.

Hvad kan EU gøre overfor Ungarns medielov?

EU-kommissær for den digitale dagsorden, Neelie Kroes, udviser stor interesse for medierne i Ungarn, og hun har f.eks. holdt møde med formanden for KLUB-RADIO. Men hun erkender, at medieregulering langt hen ad vejen er op til medlemsstaten selv. Det er vel også sådan, de fleste ønsker, det skal være – når det gælder vores eget land.

Lissabon-traktatens Artikel 7 åbner en teoretisk mulighed for, at EU med fire femtedeles flertal kan fastslå, at "der er en klar fare for, at en medlemsstat groft overtræder" traktatens værdier om frihed, demokrati og pluralisme.

Men selvom Ungarn viste sig strammere end andre lande på (næsten) alle punkter, har undersøgelsen fra CMCS også vist så mange problemer i en del andre landes medielovgivning og praksis, så det roligt kan udelukkes, at fire ud af fem medlemslande har trang til at kaste den første sten imod Ungarn. ♦

Sidste!

Som nævnt i artiklen er KLUB-RADIO, Ungarns eneste nyheds- og tale-radio, blevet et symbol på ytringsfrihedens tilstand under den nye ungarske regering.

Sidste nyt før NOTAT gik i trykken var, at Retten i Budapest har kendt den ungarske mediemyndigheds beslutning om at fratage KLUB-RADIO sin sendetilladelse for ulovlig.

Tilmed fremgår det, at tilbuddet fra den station, der skulle overtage frekvensen, ikke var i overensstemmelse med udbudsreglerne.

Ifølge Budapest Times har myndigheden 14 dage til at appellere domstolskendelsen. Men uanset udfaldet vil mediemyndigheden nu skulle træffe en ny afgørelse, hedder det. *red.*

Reference: Hungarian Media Laws in Europe. An Assessment of the Consistency of Hungary's Media Laws with European Practices and Norms, 2012, <http://cmcs.ceu.hu/>

Af
Morten Messerschmidt,
MEP (O)

Tyske forfatningsdrømme

For nyligt meddelte den tyske udenrigsminister, at kun en statsdannelse på længere sigt vil kunne skabe den stabilitet, som vil være forudsætning for en redning af euroen. Konklusionen afslører således, at en egentlig føderal stat skulle have været grundlaget for den fælles valuta. Forblændet af ideologi valgte EU at skabe en fælles valuta uden det nødvendige grundlag. Der kan gennemføres nok så mange hjælpepakker og indføres nok så mange sanktioner – lige meget vil det hjælpe.

Men dermed understreges også den ufulkelige dimension i hele det europæiske projekt. Ingen almindelig franskmand, polak, irer eller dansker ville i sin vildeste fantasi nemlig have accepteret noget, der blot lignede en statsdannelse. Derfor var EU-projektet fra begyndelsen et kapløb med tiden. Hvordan kunne man overhovedet få de nødvendige indskrænkninger af demokratiet og landenes suverænitet til at følge med de rammer, som allerede var etableret fra oven og uden det fornødne fundament – her tænker jeg især på den fælles valuta og de kaotiske forhold omkring de åbne grænser.

EU-ideologerne må sande, at de har tabt kapløbet. Europas kalejdoskopiske og kaotiske virkelighed har for længst overhalet skrivebordsprojektet. Dynamikken sejrede over den statiske tilstand og den kedelige, ensrettende EU-nationalisme, der fra begyndelsen, var et kunstigt produkt uden den ringeste folkelige forankring.

Idéen om en statsdannelse som regningsplanke for euroen illustrerer, hvad der sker, når en idé går amok og forblænder sine tilhængere. En statsdannelse vil naturligvis aldrig komme på tale. Dertil er forskellene mellem europæerne for store. Lad os dog i stedet få et samarbejde om alle de ting, vi kan samarbejde om. Og lad så nationalstaterne om resten.

SKOVMANDS NOTATER

18. FEBRUAR - 8. MARTS

Lobbyist skal beskytte forbrugerne

8. MARTS. I dag, på Kvindernes internationale kampdag, fortæller EUobserver.com, at Kommissionen har udpeget den berygtede lobbyist Mella Frewen til at sidde i bestyrelsen for det kontor for europæisk fødevarerikkerhed (EFSA), som er oprettet i Parma i Italien.

Mella Frewen arbejder for lobbygruppen »Food Drink Europe« – og den stilling beholder hun. Arbejdet i bestyrelsen for EFSA er nemlig ulønnet, og Kommissionen mener ikke, at det skal gå ud over hendes økonomi, at hun skal beskytte forbrugernes interesser!

Oplysningen kommer fra Corporate Europe Observatory, der søger at bekæmpe den udbredte lobbyisme i Bruxelles.

Formålet med EFSA er blandt andet, at forbrugerne skal beskyttes mod lobbyisternes virksomhed. Men det har Kommissionen åbenbart ikke fattet.

Kvinderne skal gøres EU-positive

7. MARTS. En gruppe kvindelige EU-tilhængere har længe været bekymrede over, at de danske kvinder er så negativt indstillede over for EU.

Derfor siger de i et indlæg til Politiken 7.3.12, at de har dannet netværket »Kvinder for Europa«. Det skal fortælle om alle de gode ting, EU gør for kvinderne og deres børn.

Blandt de pågældende kvinder findes Stine Bosse, Margrethe Vestager, Lene Espersen og Ellen Trane Nørby.

Det bliver interessant at se, hvad netværket vil gøre for at nedbryde de danske kvinders velbegrundede skepsis over for EU's fortræffeligheder.

EU's centralbank pumper penge ud

29. FEBRUAR. Onsdag den 29. februar meddelte den nye leder af Den Europæiske Centralbank, Mario Draghi, at han vil låne EU's banker 4.000 milliarder kroner til så lav en rente som en pct. Han håber, at det vil få bankerne til at give de lån til erhvervslivet, som er forudsætningen for et økonomisk opsving.

Draghi har heldigvis i modsætning til EU's ledere forstået, at det i krisetider gælder om at give penge ud, hvis man vil holde gang i økonomien.

Serbien på vej ind i EU

28. FEBRUAR. EU's ledere er enige om, at Serbien nu kan betragtes som modent til at komme ind i EU, og at man kan gå i gang med forhandlingerne om optagelse.

Det eneste problem for Serbien er, at rumænerne gør ophævelser. De siger, at Serbien har et rumænsk mindretal, som bliver dårligt behandlet.

Der lever kun få rumæner i Serbien. Men Rumænien vil åbenbart bruge optagelsen som et middel til at blive optaget i Schengen-samarbejdet, hvad Holland modsætter sig på grund af den store korruption i landet.

Skal bruge fiskenes latinske navne

18. FEBRUAR. »Kan jeg få en pleuronectes platessa?«

»Det kan du godt. Du kan også få en gadus morhua!«

Ja, sådan kan en samtale i en fiskehandel komme til at foregå, hvis det står til EU. Kommissionen har nemlig fundet ud af, at medlemslandene bør bruge disse betegnelser i stedet for rødspætte og torsk, som fiskene hedder på dansk.

Berlingske skriver, at en københavnsk fiskegrosserer har måttet ansætte en ekstra sekretær for at kunne udfylde sine fakturaer korrekt.

Hvad EU dog kan finde på! Den mand, der har fået denne idé, må retteligt betegnes som en gadus morhua.

Verden er større end EU

Kom til 40 års jubilæumsfest for
Folkebevægelsen mod EU

Der vil være tale, optreden og musik bl.a.:

Niels Hausgaard – Signe Svendsen – Mikael K. og Klondyke
Gitte Hænnig – Povl Dissing med band – Benny Holst – Arne Würgler
Stig Møller – Peter Ingemann – Niels Tuxen. Konferencier: Sebastiao Dorsset

Lørdag den 21. april kl. 14 – 18, Amager Bio, Øresundsvej 6, 2300 København S

Billetpris: 150 kr. der kan bestilles hos: Folkebevægelsen mod EU tlf. 35 36 37 40 eller e-mail: fb@folkebevaegelsen.dk

www.folkebevaegelsen.dk

Promenade langs Donau-floden, Budapest.

Så blev der mere stille

Ikke nogen direkte censur. Ingen retssager eller fængsling. De ungarske medier er bare blevet mere stille og upolitiske.

BUDAPEST/NOTAT. Csaba Toth på den liberale tænketank Republikon er uenig med den indflydelsesrige amerikanske økonom og liberale Paul Krugman, der på sin blog har skrevet, at Ungarn er på vej ud på en glidebane hen imod et autoritært styre.

»Mit felt er statskundskab, og jeg vil være forsigtig med at bruge begreber som "autoritært". Ungarn er stadig et demokrati. Regeringen er trådt til efter et retfærdigt valg, og vi har ikke set forsøg på at sætte grænser for oppositionen«, siger han.

Som Italien under Berlusconi

Alligevel er der adskilligt i det ungarske samfund, som bekymrer Csaba Toth, ikke mindst den nye medielovgivning:

»Den er potentielt farlig, selv om den ikke er blevet brugt på den måde endnu. Ungarn er ikke som Putins Rusland, men mere som Italien under Berlusconi«.

Republikon har prøvet at sætte tal og illustrationer på forandringen af medieklimaet ved en analyse af udsendelsen "Az Este" (Natten). Det er et dagligt halvanden time langt magasinprogram om politik og samfund på public service-kanalen MTV (svarer til DR/TV2).

I marts 2010 kom 46 pct. af deltagerne i udsendelsen fra det daværende socialdemokratiske regeringsparti og 54 pct. fra oppositionen.

I februar 2011, efter det seneste valg, stod regeringspartiet Fidesz for 94 pct. af deltagerne. De resterende 6 pct. kom fra det mindste oppositionsparti, det grønne LMP ("Politik kan være anderledes").

Regeringsloyale medier

Szabolcs Hegyi, som arbejder med pressefrihed i organisationen Tasz (Den ungarske

» Medieklimaet er blevet koldere. Formanden for Medierådet har beføjelser til at fyre og ansætte folk. Det har skabt angst og selvrens blandt journalister.

Szabolcs Hegyi,
borgerretlighedsorganisationen Tasz

union for borgerrettigheder) nikker genkendende:

»Både almindelige mennesker og analytikere oplever, hvordan udsendelserne er blevet mere regeringsloyale. Det mærkes tydeligst på de kommercielle kanaler, som har afpolitiseret deres udsendelser«.

30 "kardinallove"

Den nye medielov var den første af omtrent 30 "kardinallove", dvs. love, som er blevet vedtaget med 2/3-flertal, og som kun vil kunne ændres eller afskaffes med et lige så stort flertal.

Lovene om medier og om pressefrihed giver mulighed for at idømme medier bøder, hvis de har krænket borgeres rettigheder, forulempet et mindretal eller et flertal, bragt "uafbalancerede rapporter" eller truet den offentlige moral (f.eks. ved at omtale homoseksualitet positivt).

KLUB-RADIO

Foreløbig har de nye love skabt problemer for KLUB-RADIO, en regeringskritisk radiostation i Budapest, som har fået afslag på sine ansøgninger om sendefrekvenser, med forskellige begrundelser (*mere om den sag i artiklen side 12-13, red.*).

»Ud over KLUB-RADIO har der ikke

været direkte opsigtsvækkende angreb på medierne«, siger Szabolcs Hegyi fra rettighedsorganisationen TASZ. »Men medieklimaet er blevet koldere. Formanden for Medierådet styrer en fond for public service medier, og han har beføjelser til at fyre og ansætte folk. Det har skabt angst og selvrens blandt journalister«.

Hegyi er i og for sig enig i, at en regering skal have ret til at udnævne embedsmænd og medlemmer af forskellige råd.

»Men det give problemer med Ungarns korte erfaring med demokratiet. Nu skal nye medlemmer af Medierådet vælges med 2/3-flertal, og hvis en regering ikke kan samle så stort et flertal, så forlænger man bare de siddende medlemmers mandat.

På den måde kan Orbán komme til at bestemme over Medierådet uden nogen tidsbegrænsning«. ♦

I klemme i EU?

Debatmøde med NOTATs redaktion om denne måneds tema.

Onsdag den 11. april kl. 17-18.30
Kulturstaldene, Halmtorvet 13C, Kbh. V.

EU-systemet truer med at tage milliarder af kroner fra Ungarn. Det er første gang nogensinde, den slags sker. Begrundelsen er, at Ungarn ikke overholder EUs budgetregler. Men det er der mange andre, der heller ikke gør.

Deltagelse: 50 kr. inkl. kaffe, 20 kr. for studerende. Gratis for medlemmer af DEO og betalende abonnenter på NOTAT.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Den anti-autoritære demokratiforkæmper, der blev Viktator

UNGARN'S PREMIERMINISTER Viktor Orbán er nok EU's mest udskældte regeringschef. Hans regering er blevet beskyldt for at undergrave demokratiet, true ytringsfriheden og begrænse domstolens uafhængighed. Men oprindeligt var Viktor Orbán kendt som en ung, modig jurist, der udfordrede det kommunistiske diktatur i landet, og kæmpede aktivt for indførelsen af demokrati.

I 1983 flytter den dengang 20-årige Viktor Orbán til Budapest for at læse jura, en uddannelse han færdiggør i 1987. Med støtte fra Soros-fonden videreuddanner han sig i britisk liberal, politisk filosofi på Oxford Universitet. Sideløbende er han med til at danne oppositionsbevægelsen Alliancen af Unge Demokrater (Fidesz), der kæmper imod det kommunistiske styre.

1989

Han bliver for alvor kendt for en tale den 16. juni 1989 i forbindelse med en mindehøjtidelighed for Ungarn-opstanden i 1956. Her kræver den nu 26-årige Orbán, at alle sovjetiske styrker skal trækkes ud af landet, og at der skal afholdes frie valg i Ungarn.

Orbán er med, da man forhandler Ungarns fremtid senere i 1989, og han kommer

ind i parlamentet ved det første demokratiske valg året efter. I 1993 bliver han den formelle leder af partiet Fidesz, der under hans ledelse ændrer sig fra et socialliberalt parti i en mere nationalkonservativ retning.

Regering

I 1998 danner Fidesz en koalitionsregering med Kristendemokraterne, og Orbán bliver premierminister. Hans tid som regeringschef er præget af økonomisk vækst, faldende inflation og de succesfulde forhandlinger om optagelse i NATO i 1999. Han forsøger at skabe en stærkere stat bl.a. ved at re-nationalisere en række områder, der var blevet privatiseret under den forudgående socialdemokratiske regering og at få mere politisk kontrol med landets medier.

Slutningen af Orbáns første regeringsperiode bliver karakteriseret som en polarisering af samfundet, politiske skandaler og anklager om korruption. Ved valget i 2002 taber Fidesz til en koalition ledet af det socialdemokratiske parti.

I opposition

I sine otte år som leder af oppositionen bliver Orbán betegnet som en ukonstruktiv politisk opportunist, uden et reelt politisk eller økonomisk program. I 2007 bliver han og den daværende premierminister Ferenc Gyurcsany sammen tildelt det britiske magasin Economist's særlige pris for "Politik fra rendestenen".

Viktator

Efter hans genvalg i 2010 bliver Orbán beskyldt for at undergrave de demokratiske spilleregler og centralisere magten omkring sin egen regering. Kommentatorer både i ind- og udland begynder at kalde ham "Viktator Orbán". Selv siger han, at Europa har brug for stærke ledere, og at han anser sig selv for at være en af de få optimistiske og entusiastiske politikere i Europa.

Viktor Orbán er gift, har fem børn og er i sin fritid en begejstret sportsfan. ♦

Krisen, demokratiet og fremtiden for EU

Debatmøde med
Rune Lykkeberg og
Palle Svensson
Onsdag den 25. april
kl. 17-18.30
Salen, Hovedbiblioteket,
Møllegade 1, Aarhus C.

Hvad er det for en krise, EU er kastet ud i? Hvordan har EU reageret? Hvem bestemmer? Hvordan skal det gå med demokratiet i fremtidens EU?

Rune Lykkeberg modtog sidste år Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet og har nu inviteret professor Palle Svensson til debat i Aarhus.

Pris: 50 kr., studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66